

3. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науковий журнал. Педагогічні науки. Житомир : Вид-во Житомирськ. держ. ун-ту імені І. Франка, 2017. Вип. 5 (91). 172 с.

4. Філософія для дітей. В. О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю : пед. читання : зб. наук.-метод. пр. / за заг. ред. акад. О. В. Сухомлинської, О. Я. Савченко ; НАПН України, Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка, Всеукр. асоц. Василя Сухомлинського та ін. Житомир : ФОП Левковець Н. М., 2017. 274 с.

5. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки / Центральнoукр. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. Вип. 171. 272 с. ; Вип. 172. 287 с.

6. Досвід Василя Сухомлинського в освітньо-виховній практиці закладів освіти Рівненщини : посібник / за заг. ред. Г. П. Пустовіта ; упоряд.: Л. В. Климко, Н. Г. Мінакова. Рівне : РОІППО, 2019. 96 с.

ТЕМАТИЧНЕ НАПОВНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДИТЯЧИХ ЧАСОПИСІВ 20-Х – ПОЧАТКУ 40-Х РОКІВ ХХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ ЖУРНАЛУ «ПІОНЕРІЯ»)

*С. Б. Василенко, молодший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики*

Українські дитячі часописи 20-х – початку 40-х років ХХ ст. є актуальним об'єктом дослідження історії розвитку вітчизняної освіти, адже у них зосереджено матеріали, що становлять багату джерельну базу для вивчення питань педагогіки цього періоду.

У ході виконання наукового дослідження «Педагогічна наука та освіта в особах, документах та бібліографії» (2020–2022) у фонді ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського виявлено дитячі періодичні видання 20-х – початку 40-х рр. ХХ ст. та нараховано інформацію про них з електронних джерел.

У процесі джерелознавчого аналізу та під час вивчення матеріалів дитячого часопису «Піонерія» визначено його тематичне наповнення. З'ясовано, що часопис «Піонерія» – це літературно-художній та громадсько-політичний журнал для піонерів і школярів. Часопис здобув також статус пізнавального джерела, оскільки систематично впливав на дитину, виховуючи і закладаючи її світогляд.

Тематична палітра публікацій «Піонерії» – достатньо різноманітна. На сторінках журналу висвітлювалися як питання громадсько-політичного життя країни, так і шкільного життя учнів, публікувалися новини з різних галузей науки і техніки. Часопис приділяв велику увагу дитячій творчості, зокрема було створено сторінку літературних спроб учнів, куточок юних філателістів, сторінка шахів, розваги, шаради, загадки й ребуси.

У часописі представлено повісті, оповідання, вірші відомих письменників і поетів, зокрема В. Бичка, В. Владка, О. Гончара, О. Донченка, Н. Забіли, О. Кобилянської, А. Малишка, П. Панча, М. Рильського, В. Сосюри, М. Трублаїні, І. Франка, Т. Шевченка та інших. Тексти творів, більших за обсягом, ніж оповідання, друкувались у кількох номерах, утримуючи таким чином увагу і зацікавленість юного читача, змушуючи його чекати

продовження початої історії, а значить – наступного номера журналу. Твори проілюстровано сюжетними малюнками.

Виявлено, що у часописі сформувався певний зв'язок у системі тематика – жанр. Тексти природничої тематики подавали у популярних серед дітей жанрах – оповіданні, малюнку, вірші, замітці, дорожніх записках. Для розкриття тематики гуманітарних дисциплін використовували оповідання, повісті, малюнки, вірші. Завдання редакції журналу полягало в тому, щоб ознайомити дітей із цікавою літературою, залучити школярів до читання, дати матеріал для роздумів і навчити висловлювати свої думки та почуття.

Отже, у ході аналізу тематичного наповнення українських дитячих часописів 20-х – початку 40-х років ХХ ст. слід зазначити, що дитячим журналам того періоду притаманний ідеологічний контекст, тобто юним читачам закріплювали певні цінності, норми, зразки поведінки, потрібні радянській системі. На шпальтах часописів часто зустрічалися публікації про партію, її вождів, військові й трудові звитяги, соціалістичний устрій. Таким чином діти краще засвоювали комуністичні ідеали і вартості, ототожнювали себе зі сталінським режимом і прагнули стати гідними радянськими людьми. Однак, незважаючи на політичну заангажованість, дитячі часописи 20-х – 40-х рр. ХХ ст. стали дієвим засобом популяризації пізнавальних та педагогічних ідей зазначеного періоду, що є безцінним матеріалом для дослідників історії освіти.

КОНЦЕПЦІЯ ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ (1995): СТРУКТУРНО-ЗМІСТОВИЙ АНАЛІЗ

*Х. В. Серета, молодший науковий співробітник відділу педагогічного
джерелознавства та біографістики*

У межах виконання НД «Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії» (науковий керівник – Л. Д. Березівська, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України; 2020–2022 рр.), з метою упорядкування підрозділу хрестоматії «Антологія текстів з реформування змісту загальної середньої освіти в Україні (1991–2017)» протягом 2021 року здійснювалася робота щодо аналізу низки документів (концепцій) зазначеного періоду. Серед таких документів було віднайдено і «Концепцію вивчення інформатики» (1995) [1], автором якої є відомий учений, педагог М. М. Левшин.

Дослідники історії освіти у своїх працях повсякчас вдаються до джерелознавчого аналізу документів, що регламентували свого часу творення освіти в Україні. Так, Л. Д. Березівська у своїй роботі [2, с. 9] звертається до проблеми реформування змісту загальної середньої освіти в напрямі національної самоідентифікації в Україні впродовж першого десятиріччя її незалежності в історико-джерелознавчому вимірі. Відповідно до періодизації, запропонованої Л. Д. Березівською та згадуваної у статті [3, с. 53], можемо віднести цей документ до так званої I-ї фази (1991–2002) – періоду національної самоідентифікації в загальній середній освіті.